

Rectora Magnífica.

Senyor President del Consell Social.

Excel·lentíssim Senyor Secretari General.

Insignes Doctors.

Professors.

Familiars.

Amics.

Senyores i Senyors.

Encara que sigui de forma breu, però no per això menys sincera, es de justícia començar la meva intervenció agraït a tots i cadascun dels membres del Departament de Empresa de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales i, especialment, als components del seu Consell, la proposta que varen fer en el seu dia en favor meu, així com al Consell de Govern de la Universitat de concedir-me aquest guardó que avui rebo amb gran satisfacció.

També he de referir-me a la intervenció del meu padrí en aquest Acte, qüestió difícil perquè fins ara no he conegut el seu contingut i, per tant, he dubtat fins l'últim moment d'incloure-ho en el guió que llegeixo. Però finalment vaig decidir arriscar-me donat que per una banda estic convençut de que es una persona summament escrupolosa en el compliment dels deures i, per l'altre, sabia que en aquest Acte tenia encomanat fer el meu elogi. Per tant, vaig pensar que podia estar ben tranquil, no tant pel que podria dir, sinó molt especialment pel que hauria de callar. El meu agraïment, doncs, per endavant esperant que s'hagin acomplert les meves expectatives.

Asimismo, antes de iniciar mi discurso quiero expresar mi profundo agradecimiento a todos aquellos, más que compañeros amigos, que habéis acudido desde Universidades distintas y distantes para acompañarme en este Acto para mí tan emotivo. De todos vosotros guardaré siempre un recuerdo imborrable.

El moment en que m'arriba aquet guardó, coincidint amb la fi de la meva vida acadèmica, em permet mirar enrere i repassar la seva trajectòria poden constatar la important intervenció que ha tingut l'atzar, especialment en el començament d'algunes de les fites més destacades. La primera va tenir lloc a la tardor de l'any 1961, quan mancant-me una assignatura per acabar la Llicenciatura i estant a punt de començar la meva vida professional a l'empresa privada, vaig arribar-me a la Universitat de Barcelona creuant-me amb el professor Antoni Calafell que durant el curs anterior m'havia impartit la assignatura de Comptabilitat de Costos.

En pocs minuts va preguntar-me si havia pensat en dedicar-me a l'ensenyament i si volia ser ajudant seu. Al dir-li que sí, em va contestar que ja ho era i d'aquesta manera va començar la meva activitat acadèmica universitària que tan sols ha durat 49 anys.

Vull fer constar que en aquell moments el professor Calafell havia implantat un programa de la assignatura seguint la obra del professor Erich Schneider que feia molt poc s'havia traduït del alemany al castellà amb la

denominació de “*Contabilidad Industrial*”; programa que mereixia qualificar-se de molt avançat en aquell temps i que avui en dia -curiosament- encara no ha sigut superat.

El fet de compaginar durant bastants anys l’ensenyament universitari amb la pràctica professional a l’empresa privada en matèries afines (qüestió que esdevenia quasi bé indispensable en aquells temps), va permetre’m un intercanvi d’experiències de manera que vaig poder avançar força de pressa en ambdues activitats. Una de les primeres coses que vaig aprendre es que la Comptabilitat de Gestió (de la que la Comptabilitat de Costos es una de les seves parts més importants) es el sistema d’informació econòmica més complert que pot adoptar qualsevulla empresa –sigui privada o pública- així com tota institució –tingui, o no, afany de lucre- per aconseguir el coneixement més exacte de la seva activitat –passada o futura- que permeti a la seva Direcció la presa de decisions amb el màxim de garanties possible.

Cal tenir present, en primer lloc, que aquesta informació ha de ser forçosament quantitativa. Expressions del tipus: “*anem bé*”, “*anem malament*”, “*anem millor*”, “*anem pitjor*”, “*ho fem molt bé*” o “*ho fan molt malament*”, poden ser molt impactants en un discurs polític; però resulten totalment estèrils per ajudar a la presa de decisions. A més a més, calen dos requisits addicionals: Per una banda, resulta indispensable que sigui intel·ligible pel seu destinatari; es a dir, s’ha d’elaborar pensant en el llenguatge d’aquest sense pretendre que ell s’acomodi al nostre; doncs, per més exacte que fora aquesta informació, al no ser entenedora pel qui ha de prendre les decisions li mancaria la més mínima eficàcia.

Per altre banda, convé recordar el peculiar procés que té la ment humana d’assumir qualsevulla informació quantitativa per fer-se’n càrrec i poder reaccionar. En efecte, només comprenem i reaccionem davant de xifres que podem comparar amb magnituds que ens son familiars, restant impassibles al accedir a magnituds desconegudes. Un senzill exemple ens il·lustrarà al respecte si cadascú pensa en les conversions que avui dia encara fa d’euros a pessetes dels preus del béns o serveis menys habituals per ell.

Així, doncs, per acomplir el fi primordial de tot sistema d’informació econòmica, cal elaborar una informació quantificada entenedora i –si es possible- comparada bé amb les xifres previstes, quan l’empresa o la institució planifica la seva activitat futura, o bé amb la realitat esdevinguda en un període anterior; i, sobre tot, ha de ser **el més fiable possible**; es a dir, procurant aconseguir tant la màxima objectivitat com la major exactitud, per inspirar la confiança del seu receptor.

Aquestes dues qualitats (objectivitat i exactitud) son l’objecte d’estudi de la Comptabilitat de Gestió amb el propòsit d’analitzar les diferents alternatives, aprofundint en les seves característiques i considerant els efectes de la seva aplicació, escollint les més adients per cada cas; qüestions que m’han ocupat en aquestos anys en els que he procurat assolir el major coneixement possible tant des del punt de vista teòric, intentant trobar els conceptes generals i formalitzar-los, com en la seva vessant pràctica al tractar-se d’una matèria que exigeix ser aplicada.

En aquest sentit, s’ha de fer esment que si bé en un primer moment es va identificar la problemàtica dels costos amb la activitat de la indústria transformadora de manera quasi exclusiva (el títol del llibre del

professor Schneider constitueix un exemple ben eloqüent), posteriorment s'ha anat eixamplant el seu camp d'aplicació a qualsevulla activitat, però de forma que es manté com a nucli central d'estudi el de dita indústria transformadora traslladant conceptes i processos, per extensió, a la resta. Si tenim present que parlar de costos es sinònim d'assignació de valor, això te força sentit al resultar que en dita activitat transformadora a mesura que de forma tangible es pot observar com va perfeccionant-se el producte acabat, paral·lelament va augmentant el seu valor, podent imaginar un fenomen de simbiosi entre ambdós processos.

Però, cal assenyalar que -en realitat- el procés de variació del valor es el que posseeix el caràcter més general al ser comú a qualsevulla activitat econòmica sia de la mena que sigui, constituint aquesta activitat transformadora un cas particular, certament el més paradigmàtic al permetre agermanar les dues transformacions facilitant-ne el seu estudi.

Ara bé, per ser rigorosos hem de reconèixer que aquest transvasament de coneixements no es complert, ja que el càlcul del cost del fruit últim de la activitat -objectiu indispensable per assolir la veritable finalitat que consisteix en la determinació de la rendibilitat en la empresa de negocis, o bé en la economicitat en els ens sense afany de lucre- actualment encara no es pot aconseguir de manera prou satisfactòria en tots els casos; tractant-se, doncs, d'un tema obert a una futura recerca per perfeccionar-lo.

Aquesta mancança es dona específicament en la valoració de les prestacions de serveis i, al meu parer, el problema està en que les unitats de mesurament de gran nombre de serveis no acompleixen els requisits de la escala proporcional del professor S.S. Stevens, a diferència del béns materials que sí ho fan generalment i, per això, aquests permeten calcular el seu cost de forma molt més objectiva. Esperem que en un futur no gaire llunyà s'aconsegueixin trobar, o bé arbitrar, unitats de mesura idònies.

Abans de passar a un altre apartat, per concloure aquesta vessant de la meva trajectòria acadèmica voldria fer referència a dues qüestions, la primera es que sento una gran joia per haver mantingut i aprofundit la línia de pensament que em va ensenyar el meu mestre; cosa que no he fet per inèrcia sinó per convicció, ja que he procurat en tot moment reflexionar sobre la vigència i utilitat dels coneixements que he impartit. La segona es assenyalar que, òbviament, això no hagués pogut aconseguir-ho jo sol i, per tant, he d'expressar el meu reconeixement a tots els professors que han col·laborat amb mi a lo llarg del temps, dedicant una menció especial als que ho han fet ara últimament que, a més a més, han contribuït de forma decisiva en la confecció del llibre que recull tot el contingut teòric del Programa que explicàvem en els darrers anys.

La segona fita en la que també va contribuir l'atzar, i pot ser de manera més intensa si cap, es va produir a començaments de l'estiu de l'any 1990. Encara que temps abans havia coincidit un parell de vegades amb el professor Joaquim Rabaseda en el Curs d'accés al Registre d'Economistes Auditors (REA) organitzat a Girona pel Col·legi d'Economistes de Catalunya, en el que tots dos impartírem matèries diferents; va ser aleshores quan un amic comú em va convidar a unes sessions sobre Consolidació d'estat comptables que explicaria a Barcelona el dit professor Rabaseda.

Vaig poder assistir a vàries de les primeres, participant-hi activament tot s'ha de dir, no sent-me possible continuar perquè en aquells moments jo estava ocupat en la elaboració del corresponent Pla Docent requisit indispensable per poder concórrer al concurs-oposició a la Càtedra de la Universitat de Barcelona que va tenir lloc just acabar aquell mateix estiu.

De totes formes, vàrem tenir ocasió de fer alguna petita xerrada sortint el tema de la situació de la seva Tesi Doctoral que estava encallada per manca de Director segons va dir-me, oferint-li jo assumir aquesta funció -si ell volia- quan s'hagués celebrat el concurs, cosa que va acceptar i, en efecte, vàrem tenir una primera reunió més endavant posant-hi fil a l'agulla, de manera que abans d'un any va poder reeixir el títol de Doctor, això sí treballant-hi de ferm com es la seva costum, cosa que no cal que jo aclareixi en aquesta Universitat. No puc deixar de fer esment que, en el comble de les casualitats, el tema de la seva Tesi, que no podia ser d'altre que la Consolidació Comptable, ell l'havia après del mateix mestres meu, el professor Antoni Calafell, abans citat, aconseguint el Doctor Rabaseda en aquest treball uns excel·lents graus tant de rigor com de qualitat.

Aquí voldria obrir un parèntesi per explicar que després d'aquesta Tesi, que va ser la primera que vaig dirigir, he exercit la mateixa funció en tres casos més, els tres dins de la temàtica dels Costos, dues tractant de la seva aplicació específica a sectors concrets de l'activitat econòmica en el que endemés de desenvolupar detingudament els conceptes teòrics adaptant-los a la problemàtica estudiada en cada cas, varen poder afegir-hi la verificació de la seva validesa en empreses concretes dels respectius sectors al disposar de les seves dades reals.

La tercera, de caire més teòric, partint del meu treball de recerca presentat en el concurs més amunt ressenyat sobre la formulació matemàtica del cost de producció en una empresa industrial, va avançar uns quants passos més endavant introduint, per una banda, la consideració de més variabilitats dels elements del cost i, per l'altre, entrant decididament en la temàtica de la optimització matemàtica de les funcions de costos.

He d'assenyalar que totes tres varen ser força treballades i aconseguiren una qualitat i un rigor parells als de la primera. Es per això que no puc tancar aquest episodi sense reconèixer la gran sort que m'ha acompanyat en tot aquest tema. Si bé, comparativament, no puc presumir de la quantitat sí que puc estar-ne orgullós de la qualitat de totes elles i aprofito aquest Acte per agrair al Doctor i a les tres Doctores l'honor que m'han fet d'haver pogut dirigir les seves Tesis.

Tancat el parèntesi, diré que amb el professor Rabaseda continuarem col·laborant en el camp de la Consolidació Comptable, aconseguint formular el mètode dels Nets Virtuals que suposava la solució general per la determinació dels coeficients de domini efectiu, pas indispensable per escometre qualsevol problema en aquesta matèria. Aquesta formulació va propiciar que posteriorment col·laboréssim primer amb el professor Lázaro Rodríguez de la Universitat de Granada i després amb el professor Antoni Alegre de la Universitat de Barcelona en sengles treballs, de manera que ambdós varen ser guardonats.

Per altre banda, es d'esmentar la coincidència de la lectura de la Tesi del professor Rabaseda amb la creació de la Universitat de Girona que, al cap de poc temps, va iniciar la seva activitat mitjançant, entre d'altres, de una Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques en la que s'integraren els estudis de Ciències Empresarials agrupats dins del Departament d'Economia. Va ser aleshores quan em va presentar al malaguanyat Doctor Carles Cassú –de qui em queda el bon record de la magnífica amistat que ens professarem- i tots tres ens vàrem embarcar en tirar endavant els dos cursos obligatoris del tercer cicle, que sota el lema de *“Matemàtiques aplicades a la Comptabilitat i a la Empresa”* va reeixir, entre d'altres raons, perquè vàrem especular –encertadament- amb la bona voluntat de la majoria del professorat universitari que de forma desinteressada acut en aquestes ocasions i dona el seu suport a projectes d'aquesta mena. Així fóra en aquest cas i acudiren qualificats professors de Barcelona majoritàriament, però també de Madrid, Málaga i Granada.

Permeteu-me que expressi la meua modesta opinió personal i es que aquest primer experiment va ser un gran èxit, i no em refereixo a l'aspecte docent sinó que estic contemplant a l'estament discent d'aquells moments. La nombrosa inscripció, la nodrida assistència, el grau de participació i d'atenció en que es desenvoluparen les sessions i la qualitat dels treballs presentats que, per el que a mi em pertoca puc donar-ne fe, justifiquen plenament la seva realització ja que cobria una necessitat real que tenien un bon nombre de professors i, a més a més, va permetre avançar la presentació de Tesis Doctorals, que d'altre manera s'haguessin retardat per la dificultat que comportava cursar els estudis de tercer cicle en altres Universitats, suficientment distants com per representar un entrebanc el desplaçar-s'hi constantment, degut a la organització habitual d'aquests ensenyaments.

Per últim m'agradaria fer una reflexió: Com sabem l'ésser humà té unes necessitats primàries: ha de respirar, s'ha de nodrir, s'ha d'abrigar, s'ha d'aixoplugar; podent comprovar històricament com des dels primers temps la seva actuació ha estat encaminada a satisfer-les. Aquestes necessitats es veuen incrementades pel fet de tenir que relacionar-se amb altres individus sorgint no tan sols noves necessitats, sinó també noves exigències en les formes de satisfer les primeres.

Aquestes relacions han permès tradicionalment una mena d'especialització de manera que no tothom fa la totalitat de les tasques per satisfer totes les seves necessitats, sinó que es poden bescanviar els béns entre ells per aconseguir-ho, emprant el diner i el crèdit com els instruments adients per tal de facilitar les operacions.

Ara bé, tot i ocupar aquesta activitat una part molt important del temps de l'ésser humà, afortunadament aquet gaudeix de facultats que l'empenyen a emprendre de forma altruista tasques que no tenen per finalitat aconseguir contraprestacions de cap mena; es a dir, en termes planers, sense esperar res a canvi. Aquí voldria puntualitzar que el concepte de contraprestació que en aquest moment utilitzo inclou tant béns econòmics –materials o immaterials- com elements no quantificables com poden ser l'agraïment o el vassallatge.

Quan de vegades -moltes o poques- sense esperar res a canvi es produeix una resposta positiva per part del receptor -sigui aquesta de la mena que sigui- aleshores l'ésser humà experimenta una incommensurable satisfacció per la feina feta, sense punt de comparació amb cap altre.

Això es el que a mi m'ha passat i el que em passa en aquests moments i que justifica que, per acabar, tingui el desig de pronunciar unes paraules no protocol·làries, aclarint tot seguit que ho faré sense sortir-me del protocol. M'explicaré: entenc per paraules protocol·làries aquelles que poden ser dites sense necessitat de sentir-les i, fins i tot -en el límit- sense que calgui estar-hi d'acord.

No es aquet el meu cas, doncs de la mateixa manera que ho he fet al començament de la meva intervenció, les paraules que tot seguit pronunciaré les sento de tot cor i amb elles vull expressar el meu profund agraïment per l'honor que se'm acaba d'atorgar i que, com ja he dit, em satisfà plenament i puc assegurar que no sols va ser el millor regal que se'm va fer, sinó també el millor que se'm vés pogut fer, en el dia de la meva jubilació que es quan vaig assabentar-me de la seva concessió. L'atzar, un cop més.

Moltes gràcies Universitat de Girona, ara ja de ple dret també la meua Universitat.

He dit.

Ferran Mir Estruch

Girona, 14 de desembre de 2010